

İLETİF

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ

SAFRANBOLU TÜRKER İNANOĞLU İLETİŞİM FAKÜLTESİ UYGULAMA DERGİSİ

Sahibi

Prof. Dr. Fatih BAYRAM

Yayın Danışmanı

Prof. Dr. Mustafa İnce

Yayın Koordinatörü

Dr. Öğr. Üyesi Mesut YILMAZ

Görsel Tasarım Koordinatörü

Dr. Öğr. Üyesi Faruk Aşlakçı

Baş Editör

Arş. Gör. Fatma Kübra ŞAHİN

Editörler

Halil Tükenmez

Sudem Orbay

Uğur Balkan

Muhabirler

Beyza Demir

Çiğdem Beydilli

Ersel Özer

Gizem Avcu

Melis Döndü

Melisa Özakçakoca

Nurgül Kesen

Selin Eryüksel

Sevgi Özdemir

Sevgi İkiz

Şerife Kozan

Şeyma Yiber

Tuğba Yiğit

Yeşim Apaydın

Zehra Türker

İletişim

Yenimahalle, Sadri Artunç Cd., 78600
Safranbolu/Karabük
habertif@karabuk.edu.tr

İkinci sayıya büyük bir heyecanla...

"Okumak bir insanı doldurur, konuşmak onu hazırlar, yazmak ise olgunlaştırır" diyor **Francis Bacon**. Elinizdeki bu ikinci sayı, okuyan, konuşan ve yazan gençlerimizin kat ettikleri mesafenin ürünüdür. Bu dergide yalnızca haberler yok; aynı zamanda emek ve düşünceyle yoğrulmuş bir özveri var.

İLETİF'in ilk sayısı ile başlayan yolculuk bu sayıda daha da derinleşti. Safranbolu Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi Haber Ajansı (TİHA) bünyesinde ve çeşitli derslerde öğrencilerimizin hazırladığı özgün haberler bu sayımızda değerli okuyucularımızla buluşuyor. Gündemi takip eden, toplumun sesine kulak veren, görüp geçmek yerine durup anlamaya çalışan genç gazetecilerimiz; unutulmaya yüz tutmuş hikâyeleri, şehirde kaybolan yaşamları, arka planda kalmış insanları bu sayfalar aracılığıyla sizlerle buluşturuyor.

Yine bu sayıda da öğrencilerimizin haberlerine ilham veren en güçlü kaynak, şüphesiz ki fakültemizin konumlandığı UNESCO Dünya Miras Kenti Safranbolu oldu. Hititlerden Osmanlı'ya uzanan bir tarihsel zenginliğin

ortasında yer alan bu eşsiz kent; taş sokakları, ahşap evleri, kültürel dokusu ve yaşayan belleğiyle öğrencilerimizin haberlerine hem içerik hem ruh kazandırdı. Bu özel atmosferde yapılan saha çalışmaları sayesinde, habercilik yalnızca bir meslek değil; aynı zamanda bir tanıklık ve sorumluluk bilinci hâline geldi.

Bu ikinci sayımızda da hayal kuran, üreten, gözlemleyen, sorgulayan ve haber uğruna zamanını fedakârca harcayan tüm öğrenci arkadaşlarımıza yürekten teşekkür ediyoruz. Ayrıca bu yayının ortaya çıkmasında katkı sunan herkese; Karabük Üniversitesi Safranbolu Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi adına derginin sahibi Prof. Dr. Fatih Bayram'a, Yayın Danışmanı Prof. Dr. Mustafa İnce'ye, Yayın Koordinatörü Dr. Öğr. Üyesi Mesut Yılmaz'a ve Görsel Tasarım Koordinatörümüz Dr. Öğr. Üyesi Faruk Aşlakçı'ya, Baş Editör Arş. Gör. Fatma Kübra Şahin'e teşekkürlerimizi sunarız.

Keyifli okumalar dileriz.

İLETİF Ekibi

İÇİNDEKİLER

<i>Türker İnanoğlu</i>	3
Safranbolu'da Kaya Çanakları ve Hayat Ağacı sembolü üzerine dikkat çeken araştırma	5
Çakman Türbesi'nin ziyarete açılması planlanıyor	7
<i>Safranbolu'nun Tarihi Turşucusu</i>	9
<i>Oğlundan ilham aldı, yüzlerce çocuğa umut oldu</i>	11
<i>Kahveden sanat eserine giden yol</i>	13
<i>Safranbolu'nun merhamet sembolü: Kuş evleri</i>	17
<i>Tarihin sessiz tanığı: Safranbolu ve Cumalıkızık kapı tokmakları</i>	19
<i>Atın gidişiyle yiten bir meslek: Hamutçuluk</i>	21
<i>Ön yargıları kırdı; sporun gücüyle hayatı değiştirdi</i>	23
<i>Safranbolu'nun pencereleri: Geçmişten gelen sessiz tanıklar</i>	25
<i>Anadolu'nun nakışla harmanlanan hikayesi: Fatma'nın dünyası</i>	27
<i>Unutulmayan Osmanlı geleneği: Diş kirası</i>	29
<i>Cemil Meriç</i>	30

TÜRKER İNANOĞLU

yapımcı - **senarist** - iş insanı

1936-2024

S A Y G I Y L A

Türker İnanoğlu

Türk sinemasının ve televizyonculuğunun gelişiminde öncü bir rol oynamış çok yönlü bir sanat emekçisidir. Hayatı boyunca yalnızca film ve dizi üretmekle kalmamış, aynı zamanda sektöre nitelikli iş gücü kazandırmaya yönelik birçok projeye de imza atmıştır. Onun öyküsü, yalnızca bir yönetmen ya da yapımcının değil; aynı zamanda bir kurucu, eğitimci ve kültür insanının öyküsüdür.

İnanoğlu'nun kariyeri boyunca dikkat çeken yönlerinden biri, değişen medya dünyasına hızlı uyum sağlayabilmesi olmuştur. Sinema salonlarının altın çağından televizyonun yükselişine, oradan

dijitalleşme dönemine kadar geçen süreçte aktif rol almayı başarmış nadir isimlerdendir. Onun bu yönü, onu sadece döneminin değil, çağlar ötesi bir vizyonerin temsilcisi haline getirmiştir.

Türker İnanoğlu'nun sektöre kattığı en kalıcı değerlerden biri de arşivcilik ve sinema belleği konusundaki duyarlılığıdır. Filmelerini ve programlarını yalnızca üretmekle kalmayıp sistemli bir şekilde koruma altına alması, gelecek kuşaklara aktarılacak bir kültürel miras oluşturmasını sağlamıştır. Kurduğu vakıf, eğitim kurumları ve müzeler aracılığıyla hem geçmiş

belgeleyen hem de geleceği besleyen bir yapı kurmuştur.

Sahne arkasında geçen onlarca yıl boyunca binlerce kişiye istihdam sağlamış, sayısız sanatçının kariyerine yön vermiş ve Türkiye'de televizyon yayıncılığının temel taşlarını döşemiştir. Bugün sinema ve televizyon alanında eğitim gören pek çok genç, onun açtığı yolda ilerlemektedir. Kısacası Türker İnanoğlu, yalnızca "Bay Sinema" olarak değil, Türk kültür ve medya hayatının temel taşlarından biri olarak da hafızalarda yer edinmiştir.

Safranbolu'da Kaya Çanakları ve Hayat Ağacı sembolü üzerine dikkat çeken araştırma

Yeni yapılan bilimsel araştırmalar, Safranbolu tarihi şehrinin sahip olduğu katmanlı tarihin aydınlatılmasında önemli rol oynuyor.

Safranbolu, sahip olduğu geleneksel Türk-Osmanlı mimari eserleri ile oldukça zengindir. Buna rağmen Antik ve Roma dönemlerine ışık tutabilecek arkeolojik kalıntıların devşirilmesi veya kısıtlı oluşundan dolayı şehrin erken dönemlerine dair bilgiler henüz sınırlıdır. Neyse ki, artan bilimsel araştırmalar ve kazılar sayesinde Safranbolu'nun erken dönemleri hakkındaki bilgi birikimimiz giderek genişlemektedir. Doğa üzerine yaptığı araştırmalar ve uluslararası fotoğraf ödülleri ile adından söz ettiren Cemil Belder'in, son araştırması da Safranbolu'nun kadim tarihine ışık tutabilecek izlerin gün yüzüne çıkarılmasını hedefliyor. Belder'in

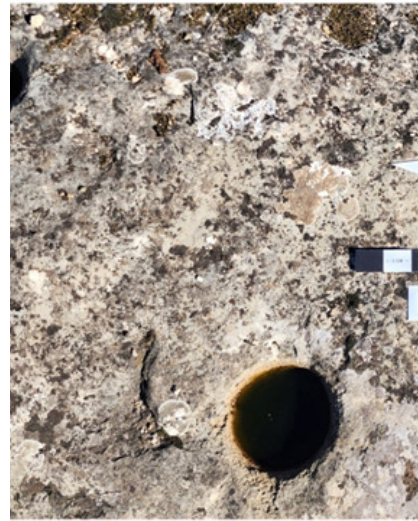
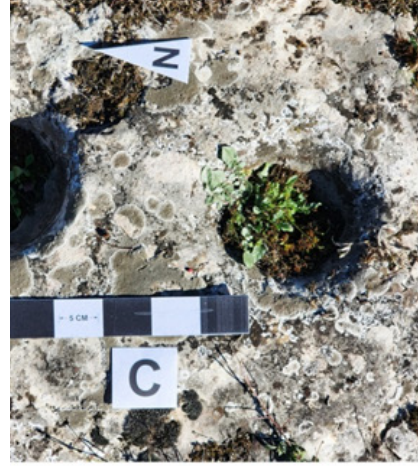
"SAFRANBOLU'DA DEREKÖY TEPEŞİ KAYA ÇANAKLARI VE HAYAT AĞACI SEMBOLÜNÜN KULLANIMI ÜZERİNE ÖNERMELER" adlı bilimsel araştırması, hakemli dergide yayınlanarak akademik literatürde yerini aldı. Belder'in, bilimde uzmanlık tezi için üzerinde çalıştığı Safranbolu tarihi şehrinin oluşumu, gelişimi ve geçirdiği değişimleri incelemek amacıyla yaptığı coğrafi yüzey araştırmaları kapsamında fark ettiği "kaya çanakları", araştırmanın konusunu oluşturuyor. Bu çalışma aynı zamanda Dereköy Tepesi'ni ve üzerindeki kaya çanaklarını konu edinen ilk akademik inceleme özelliği taşıyor.

Araştırması hakkında görüşlerini aldığımız Cemil Belder, çalışmasını şu şekilde özetledi:

Gözlemlerimiz sonucunda Dereköy Tepesi'nde genişlikleri 8 – 18cm, derinlikleri 4 - 15cm arasında değişiklik gösteren 26 adet kaya çanağı tespit edilmiştir. Bir noktada şekil olarak diğerlerinden ayrılan ve yapılan literatür taraması sonucunda "hayat ağacı" ile ilişkilendirildiğini gördüğümüz bir kaya çanağı bulunmaktadır. Tepe üzerinde ana kayanın üzerini kaplayan yoğun çimlenme ve yosun tortusunun etkisi ile göremediğimiz birçok kaya çanağının daha olduğunu düşünmekteyiz. Bu çanakların "libasyon" ritüeli amacı ile kullanıldığı düşünmekteyiz. Libasyon, Tanrılara ve ölümlere sunulan sıvı adaklardır. Kaya çanağı geleneğinin en eski örneklerini 12.000 yıl öncesine tarihlendirilen Şanlıurfa Göbeklitepe'de görebiliyoruz. Ayrıca benzerleri M.Ö.2000'de Hattuşa'da, M.Ö.1000'de Urartu ve Frig'de görülmektedir. Kadim

medeniyetlerin bıraktığı izler olarak karşımıza çıkan kaya çanaklarının, Safranbolu tarihi çarşısında da yer alıyor olması, bölgenin erken dönemlerine dair bilgi dağarcığının büyümesine katkı sağlayacağını ve konuya ilgi duyan uzman bilim insanlarına yeni bir çalışma alanı sunacağını inanıyorum. Kaya çanağı geleneği, tapınım ritüellerinin bir unsuru olarak Neolitik Çağ'dan Hitit Çağı'na dek uzanan köklü bir geçmişe sahiptir. Hellenistik, Roma ve Geç Roma dönemlerinde ise bu gelenek, ana tanrıça "Kybele"ye adanan sunularla ilişkilendirilmektedir. Kaya çanaklarının olağan dışı bir yoğunlukla alanda konumlanmış olması, Safranbolu Dereköy Tepesi'nin tapınım ritüelleriyle ilişkilendirilen, dini ritüellerin sergilendiği kutsal bir alan olarak işlev görmüş olabileceği düşüncesini ileri sürmemize olanak sağlamaktadır.

Haber: Sevgi Özdemir
Mizanpaj: Nurgül Kesen

Ayrıca, Safranbolu'nun ev süslemeleri, çeşmeleri ve mezarları gibi pek çok yapısında karşımıza çıkan "Hayat Ağacı" figürünün, Dereköy Tepe'de gördüğümüz kaya çanağı formu ile ilişkilendirilmesi, çalışmamıza önemli bir boyut katmıştır. Araştırmamız sonucunda, Safranbolu'daki eski tarihli mezarlarda su sunusu çanaklarıyla birlik te hayat ağacı sembollerinin sıklıkla bir arada bulunduğunu gözlemledik. Bu sembolleri

kadim bir geleneğin günümüze yansıyan izleri olarak değerlendirmekle beraber, eski ile yeninin etkileşimini yansıtan önemli bir kültürel mirasın parçası olduğunu düşünmekteyiz. Safranbolu Dereköy Tepesi'nin akademik anlamda bilimsel araştırma konusu olabilmesi için destek veren Karabük Üniversitesi, Safranbolu Turizm Fakültesi'nin Turizm Rehberliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Taşkın Deniz'e, Arkeolog Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Serkal YILDIRIM'a ve Dinler Tarihi Dr. Öğr. Üyesi Fahri DAĞI'ya teşekkür ederim." dedi. Kültürel ve sanatsal alanlarda yapmış olduğu çalışmalar sebebi ile Karabük Üniversitesinde güzel sanatlar alanında Rektör Danışmanı olarak 2022 ve 2023 yıllarında görev alan Belder, Safranbolu üzerine yoğunlaşan akademik araştırmalarını devam ettirmektedir.

Cemil Belder

Çakman Türbesi'nin ziyarete açılması planlanıyor

Cebbar Köyü Yardımlaşma ve Kültür Derneği Başkanı Ümit Coşkun, Çakman Türbesi'nin düzenli olarak ziyarete açılmasının planlandığını ifade etti.

Karabük'ün Safranbolu ilçesine bağlı Cebbar Köyü'nde bulunan Çakman Türbesi ile ilgili açıklamalarda bulunan Cebbar Köyü Yardımlaşma ve Kültür Derneği Başkanı Ümit Coşkun, türbenin düzenli bir şekilde ziyaret edilebilmesi için bir planlama sürecinde olduklarını belirtti. İlk etapta türbenin belirli günlerde ziyarete açılması, ilerleyen zamanlarda ise sürekli olarak açık tutulması hedefleniyor. Coşkun, türbenin Hz. Muhammed'in soyundan geldiğine inanılan kişilere ait bir makam olduğuna

dair rivayetlerin bulunduğunu belirtti. "Türbe, Horasan'dan gelen yedi kardeşten üçünün istirahatgahı olarak biliniyor" diyen Coşkun, burada medfun bulunan kişilerin geçimlerini ormanda yaşayan geyiklerin sütünü sağarak sağladıklarını, sabah namazını ise aynı anda hem köyde hem de Mekke'de kıldıklarını ifade etti. Ayrıca, türbenin yakınından geçen bir düğün alayında davulun patladığına dair bir söylenti bulunduğunu ve bu nedenle günümüzde türbe çevresinde davul çalınmadığını

ekledi. Coşkun, şu anda türbenin kapalı olduğunu, ancak gelen ziyaretçilere köy halkının yardımcı olmaya çalıştığını söyledi. Türbenin ziyaretlere açılmasını daha düzenli ve sürdürülebilir bir hale getirmek istediklerini dile getiren Coşkun, bu konuda yetkililerden destek beklediklerini ifade etti. Yapılması planlanan düzenlemelerle birlikte, türbenin öncelikle hafta sonları ya da belirli günlerde ziyaretçilere açılacağını belirten Coşkun, ilerleyen süreçte ise türbenin her gün açık kalmasının hedeflendiğini aktardı.

Hıdırellez'de türbeye yoğun ilgi

Coşkun, her yıl Mayıs ayında düzenlenen Hıdırellez etkinliklerinde Çakman Türbesi'nin çok sayıda ziyaretçiyi ağırladığını vurguladı. "Türbe, bu özel günde adeta ziyaretçi akınına uğruyor," diyen Coşkun, vatandaşların türbede adak adadığını, Kur'an-ı Kerim okuyup dua ettiğini belirtti. Halk arasında şifa kaynağı

olarak bilinen ve türbenin iç kısmında yer alan taşın içindeki sudan içen ziyaretçilerin, bu suyun manevi bir güç taşıdığına inandıklarını söyledi. Coşkun, türbe çevresinde kurulan stantlarda köy halkının ikramlarda bulunduğunu, duaların ardından topluca yemekler yenip sohbetler edildiğini de sözlerine ekledi. "Bu

yıl da Hıdırellez, büyük bir coşku ve katılımı gerçekleşti. Hem köyümüz hem de çevre yerleşimlerden gelenlerle türbe çevresi dolup taşı," diyerek, bu geleneğin köy için hem kültürel hem de manevi açıdan önemli bir yeri olduğunu vurguladı.

Haber: Sevgi Özdemir

Safranbolu'nun tarihi turşucusu

Karabük – UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan tarihi Safranbolu çarşısı, yerli üretim ve sağlıklı ürünlerle dikkat çeken yeni bir esnafa ev sahipliği yapıyor.

2022 yılında "Safranbolu Turşucusu" adıyla faaliyete başlayan işletme, katkısız ve el yapımı turşularıyla hem yerli hem yabancı ziyaretçilerin ilgisini çekiyor.

İşletme sahibi Sibel Kızılay, aile arasında yapılan bir sohbetle ortaya çıkan fikrin kısa sürede hayata geçtiğini belirtti. "Safranbolu'da her şeyin fazlası var ama turşu eksikti. Farklı ne yapabiliriz diye düşünürken bu işe yöneldik. İlk olarak markamızı tescil ettirdik ve Ağustos 2022'de dükkânımızı açtık" dedi.

Kızılay, satışa sundukları turşuların Karabük'te üretildiğini, bunun da işletmeye yerel bir değer kattığını vurguladı. "Kendi şehrimizde üretilen bir ürünü sunmak bizi ayrıca mutlu etti" ifadelerini kullandı. Safranbolu Belediyesi ve Karabük Üniversitesi iş birliğiyle gerçekleştirilen "Mor Bayrak Sertifika Programı"na da katıldıklarını dile getiren Kızılay, bu program kapsamında turizm, pazarlama, hijyen ve iletişim gibi alanlarda eğitim aldıklarını belirtti. "Daha bilinçli ve kaliteli hizmet vermek için önemli bir adım attık" dedi.

Katkısız, prebiyotik, el yapımı

Kızılay, ürünlerinin sirke, limon ve katkı maddesi içermediğine dikkat çekerek, "Kaya tuzu ve suyla kurulan turşular, kendi kendine fermente olup doğal sirke oluşturuyor. Bu da onları prebiyotik ve bağışıklık sistemine faydalı hale getiriyor. Özellikle pandemi

sonrası artan grip salgınlarına karşı tüketimi artan ürünler arasında yer alıyor" dedi. Meyve ve sebzelerden elde edilen ürünler arasında erik, çağla, kızılıçık, badem gibi meyve turşularının yanı sıra bamya, fasulye, salatalık, pancar ve kırmızı lahana gibi sebze turşuları da bulunuyor.

Kızılay, bazı turşuların bir ayda, bazılarının ise iki ayda olgunlaştığını ifade etti. Turşuların Karabük Kaleköy'de üretildiğini belirten Kızılay, bazı ürünlerin çevre illerden temin edilerek satışa sunulduğunu da sözlerine ekledi.

Oğlundan ilham aldı, yüz

KARABÜK (TİHA) – Karabük'te 2020 yılında Otistik Çocuklar Derneği'ni kuran Bekir Karaman, kentteki otizmlili bireyler için mutluluk kaynağı olmaya devam ediyor.

Karabük'te oğlu gibi otizmlili çocukların daha verimli bir hayat yaşaması için Otistik Çocuklar Derneği'ni kuran Karaman, derneği kurmasının en büyük motivasyon kaynağının oğlunun olduğunu söyledi. Derneğin faaliyet ve projeleri için gününün yoğun geçtiğini ifade eden Karaman, "Otizmlili çocuklarımız her şeyin en iyisini hak ediyor" dedi. Karaman, derneklerinde fahri 60 kişinin kayıtlı olduğunu ve Karabük'te yaklaşık 300 otizmlili bireyin yaşadığını dile getirdi. Amaçlarının Karabük'teki tüm otizmlili bireylere faydalarının olması ve onlara yönelik projeler üretmek olduğunu açıklayan Karaman, "Derneğin kuruluşunda imza konusunda çok destek gördük. Kuruluşundan beş yıl geçmesine rağmen hâlâ zorluklarla karşılaşıyoruz. Bunun yanında çocuklarımızın eğitiminde de yetersiz destek görüyoruz. Bürokrasiye kendimizi ne kadar iyi ifade edebilirsek o kadar olumlu dönüş alırız ve yolumuza engelsiz devam ederiz" dedi.

Dernek bünyesinde gerçekleştirilen projelerine de değinen Karaman, ocak ayında giyim yardımı kampanyası, 2 Nisan Otizm Farkındalık Günü etkinlikleri, meclis gezileri, Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) bünyesinde düzenlenen kamplara dernek üyelerinden bireylerin katılımını sağlamak gibi projelerinin olduğunu belirtti. Etkinliklerinin sadece otizmlili bireylerden oluşmadığını, down sendromlu ve zihinsel engelli bireylerin de projelerde yer alarak sosyalleştiklerini vurgulayan Karaman, önümüzdeki günlerde uçurtma şenliği projesinin olacağını da altını çizdi. Yerel yönetimlerden aldıkları destek ile derneklerine bahçe yaptırdıklarını söyleyen Karaman, "Belediyemiz salonlarını bize tahsis ediyor amayinede desteğini yetersiz kaldığını söylemeliyim" şeklinde konuştu. Düzenledikleri etkinliklerde otizmlili çocukların ailelerinden olumlu dönüş aldıklarını belirten Karaman, "Yapmış olduğumuz faaliyetlerimiz özellikle çocuklar üzerinde oldukça güzel izler bırakıyor. Onları mutlu görmek bizim de motivasyonumuzu artırıyor" ifadesini kullandı.

Herce çocuğa umut oldu

“Amacımız otizmli çocuklarla yaşamasını öğretmek”

Otizmli çocuklar çok hareketli ve biraz da takıntılı olabiliyorlar. Bizler sayesinde oturup çay içmeyi, yemek yemeyi, alkış tutmayı öğreniyorlar. Biz daha çok otizmli çocuklara değil, dışarıdaki insanların otizmli çocuklarla yaşamasını tercih ediyoruz. Bizim projelerimiz bu yönde düzenleniyor. Burada önemli olan konu, dışarıdaki vatandaşlarımızın otizmli bireylere gıptayla bakmaması, onları dışlamaması, onlara bir şeyler verebilmesi, katkıda bulunmasıdır. derdimiz, amacımız otizmli çocuklarla yaşamayı öğretmek.

“Çocuklarımızı yok saymasınlar”

Karaman, herkesin otizmli çocuklarla vakit geçirmesinin, onların dünyasını tanımasının, aileleriyle tanışmalarının ve birlikte etkinliklere katılmalarının son derece olumlu yönde etkisinin olduğuna değindi. Sürekli toplu hâlde gezdiklerini ve bu yüzden misafirlik gibi durumlarının olmadıklarını belirten Karaman, “Bizim çocuklarımızı yok saymasınlar. Bu memleket hepimizin, her insanın yaşama hakkı olduğu gibi otizmli insanlarımız da bu haklara sahip. Bu dünyada sadece sağlıklı bireyler yaşamıyor” ifadesini kullandı.

“Bizi bu listeye koymayın!”

Otizmli bireylerin kafalarının çok çalıştığını dile getiren Karaman, otizmli çocuklara ne verilirse onu alıyorlar diyerek algıları kırdı. Derneklerinde resim yapan ve org, keman, bağlama gibi çalgıları çalabilen insanların olduğunu söyleyen Karaman, otizmli bireylerin zihinsel engelli olmadıklarını altını çizdi.

Haber: Halil Tükenmez

Kahveden sanat eserine giden yol...

Hepimizin severek tükettiği keyif kahvesi bu dar sokaktaki atölyede öğütülerek sanat eserine dönüşüyor. Kahve Safranbolu'da sadece bir içecek değil aynı zamanda 100 yıllık taş sokakların, kültürün, dostluğun simgesi, insanları bir araya getiren sanatın ruhunu yansıtıyor.

Safranbolu'nun tarihi çarşısında yürürken birbirinden görkemli yapılarla karşılaşsınız. Arnavut kaldırımı sokaklarda sağlam soluk dükkanlara bakınca Osmanlı dönemi kent mimarisinin derin izlerini görmek mümkün. Dar sokaklarda kaybolurken geçmişin tarihsel serüvene kendini kaptırmayan pek azdır. Tarihin ve kültürün iç içe geçtiği bu şirin kentin evlerini, kıyafetlerini, yemek kültürünü öğrenirken aynı zamanda komşu ziyaretlerini, misafirperverliği ve 40 yıllık kahve hatırını da esnaflardan öğrenmiş olursunuz. buradaki esnafların gülümseyen yüzleriyle karşılaşınca kaybettiğimiz değerleri yeniden bulmanın heyecanı kaplar içinizi.

Selamlaşmanın halen canlı tutulduğu bu toplarlarda öğütölmüş kahvenin hatırını çiğnemek olmaz. Bakırcıdan, lokumcuya, yemeniciden manifaturacıya pek çok dükkânın önünden geçerken burnumuzun direğini sızlatan keskin kahve kokusuna hazırlıklı olmalısınız. Çünkü tarihi çarşının tam göbeğinde kahve kokusunu rüzgarın esintisiyle tüm çarşıya dağıtan mekanın sahibi Sakin Sakaryadır.

Sakin Sakarya'nın kahve atölyesi Osmanlı'dan günümüze gelen kahve kültürünü bambaşka bir şekilde değerlendiren nadide bir yer.

EN BÜYÜK SERMAYEM KAĞIT İLE KAHVEM

A töllye sahibi Sakin Sakarya “kahve hatır işidir, kıymetini bilenle içilir” derken, 40 yıl ömür biçilen kahveye haksızlık edildiğini düşünüyor. Çünkü Sakarya; bu şirin sanat atölyesinde kahve köpüğünü sanata dönüştürerek onu ölümsüzleştiren tek sanatçı. Tarihi çarşıda bulunan sanat atölyesinde 40 yıldır resim çizme sanatıyla uğraşan Sakarya, öğütülmüş kahveden resimler çizerek geliştirdiği Sakince Sanat Evi’ni hep birlikte tanıyalım. 1966 yılında dünyaya gelen Sakin Sakarya, adını karakterinden almış gibi geldi bize. Genellikle sessiz bir karakteri olan Sakarya, 5 yaşına kadar tek kelime bile etmemiş. Hatta ailesi onun bu duruma endişelenip hastanelere bile götürmüştü. Fakat o yıllarda Sakarya kendi iç dünyasında sanat yolculuğuna çoktan başlamış bile. Kelimeler yerine çizimler, konuşmak yerine kağıt, kalem ve boya fırçasına olan ilgisi onun sıradan bir çocukluk dönemi geçirmediğinin göstergesi.

“En büyük sermayem kağıt ve kahvem” derken gözlerindeki heyecana bir kez daha şahit oluyoruz. Atölyedeki birbirinden güzel resimleri görünce ‘kağıt, kalem, fırça ve tuvalin onu hayata nasıl bağladığına ikna olduk. Dikkatli bir gözlemleme yeteneği ve detaycı oluşu sayesinde hayata farklı bir anlam yükleyerek hayat yolculuğunu sürdürüyor Sakarya. Çünkü masa üzerinde duran ve çocukluk eseri olan bir ürüne gözümüz takılınca fark ettiğimiz şey, güneşin herkes

için farklı doğduğunu simgeleyen bir resim oldu. Diğer resimlere nazaran daha büyük çizilen bu resme dikkatli bakıldığında, 5 farklı insanın aynı güneş ışığından benzer şekilde faydalanmadığını görmek herkesin dünyadaki farklı düşünce ve yaşam stillerine vurgu yapıyor.

Elinden düşmeyen malzemeleriyle olan biteni gözlemliyor, ertesi gün kağıda aktarıyor. Ailesinin çok geç fark ettiği bu yetenek onu yolundan çevirmek şöyle dursun, “yaşamak için sürekli yolda olmak” gerektiğini hatırlatıyor bize. Sakarya, ilkokula başladığı yılları unutamadığını söylüyor bize. Annesiyle birlikte ilkokula kayıt olmaya gittiğinde, öğretmenin sorduğu sorulara tane tane cevap vermesi, o güne kadar suskun olan Sakarya’nın sanki o an konuşma sırası kendisine gelmiş gibi güçlü bir hisse kapıldığını gülümseyerek anlatıyor ve şunları ekliyor:

“O günden sonra hiç susmadım. Cahilliğe, düşmanlığa, savaşa, şiddete karşı durarak çizimlerinde kardeşliği, dostluğu beraber yaşama motivasyonunu savundum. Duvara asılı olan şu çizimime bakarsanız doğa ile insanın, birey ile toplumun her fırsatta birleşmek zorunda olduğunu anlatmaya çalıştım.”

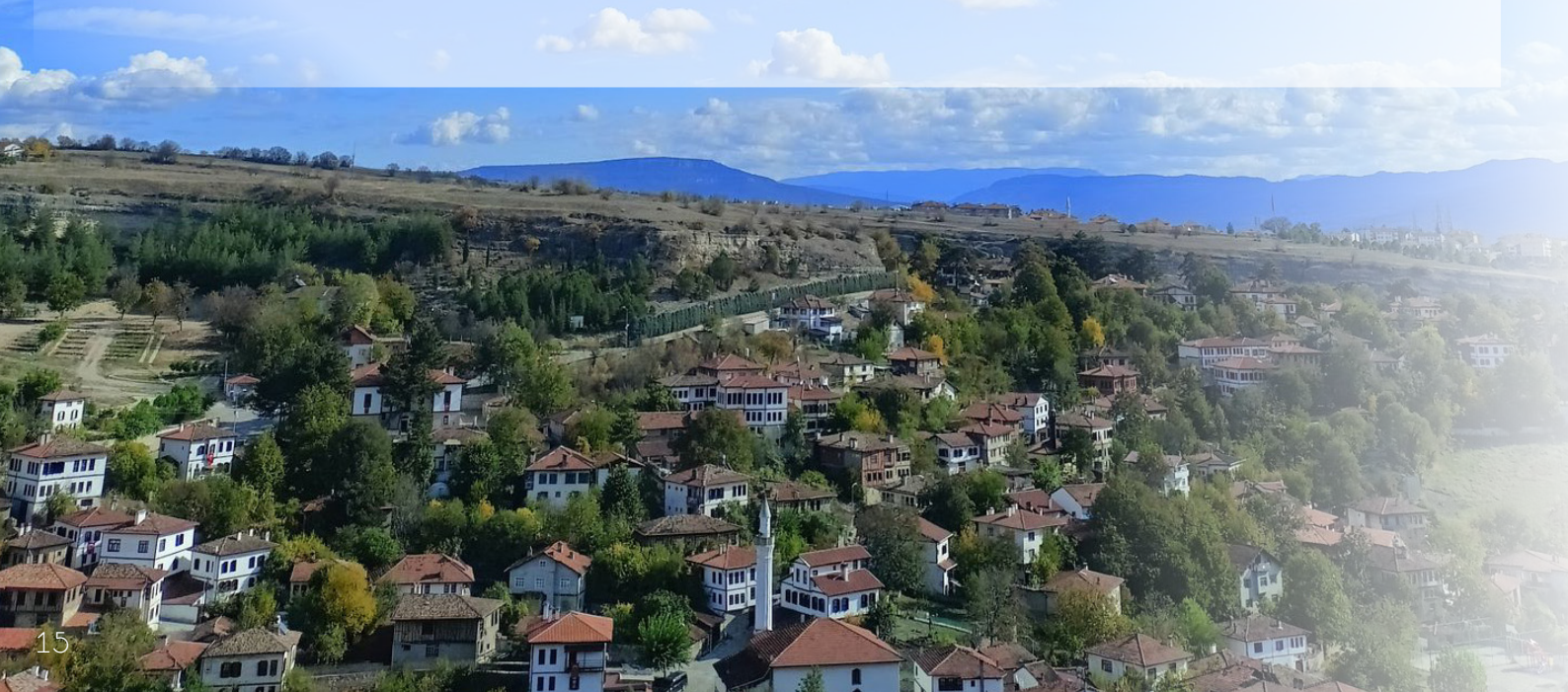
Hakikaten hiç susmamıştı o; hep kağıdıyla kalemiyle konuşmuştu topluma. Onun hayatı klasik başarı hikayelerinden biraz farklı. Bir yönüyle

toplumdan kopuk, sınıf arkadaşları ve öğretmenin anlattıklarından uzak, en arka sıralarda kendi kabuğuna çekilmiş, hayal dünyasının peşinden giden bir öğrenci. Babasının ders çalışması için yaptırdığı kara tahtayı da çizim masasına dönüştüren kişidir o. Çünkü Sakin, yalnızca resimle meşgul oldu. Orta okulu ancak beş yılda tamamlayabildi. Lise birinci sınıfta okula veda etti. Kimi için bu bir vazgeçişti belki, ama Sakin için sanata yeniden kapı aralamaydı bu. Hiç eğitim almadan, hiçbir atölyenin tezgahından çıkmadan kendi kendine öğrenmenin özgürlüğüyle sanatı bütünleştirdi o. Aynı zamanda geçimini sağlamak ve ailesine destek olmak için pek çok işte çalışsa da sanattan hiçbir zaman kopmadı.

“Bu resimler sadece bana ait olmalı. Onlar da dışarı çıkmalı, bir gözle buluşmalı. bir insana, dokunmalı” diyordu hep. İşte o an, içe dönük bir çocuğun kendi sessizliğinde büyüüttüğü sanat yolculuğunun bu aşamalara gelmiş olmasına şaşırıyoruz.

A tölyede kendisiyle bu keyifli sohbeti yaparken sade kahvelerimiz de önümüze geliverdi. Kahveyi yudumlarken Sakarya’nın önce kahveye sonra yüzümüze bakması bizi düşündürdü. sonra biz sormadan kendisi Pablo Picasso’nun şu sözüyle yanıt verdi:

“Sanatın amacı ruhumuzu gündelik hayatın tozlarından temizlemektir.”

Sakin'in fırçasından 40 yılın hatırı

Sanat malzemesi olarak kahveyi ilk kez keşfeden Sakarya, resimlerinde kullandığı çekilmiş Türk kahvesini nasıl sanatla buluşturduğunu anlattı. “Türk kahvesinden resim üretmeye başlamam tesadüfen gelişti. Kış aylarıydı; Safranbolu’yu ziyaret edenler bilir, havası zehir gibidir. Atölyemi açtım, hemen içimin ısınması için bir kahve yaptım. Önümde, müşteriye teslim etmem gereken, temeli yeni attığım A3 boyutundaki resim kağıdım duruyordu. Atölyenin zemininin yamuk olmasından masamı kendime çekiyim derken, üzerinde duran Türk kahvem kağıda döküldü.

Müşteri birkaç saate gelecek, ne yapacağım ben, başka kağıdım da yok diye düşünürken dökülen kısmı yaydım ve farklı bir ton ortaya çıktı. Dışarısı çıkılacak gibi değil, merkeze gitmem için araca ihtiyacım vardı. Ben de temellerini atmış olduğum resmi kahveyle boyamaya başladım; yapacak bir şey yoktu. Resmi tamamladım, bir yandan çok hoşuma gitti ama tedirginim; sonuçta müşterimin siparişi bu renk tonunda değildi ama tonları görmeniz lazım, muazzam. Müşterim de beğenince sorun çıkarmayınca bende bir haz uyandı ve üzerine çalışmaya başladım,” dedi. Sanat dünya-

sında kahveye de yer veren Sakin Bey’in gözlerinde hala kahvenin ilk kez fırçayla buluştuğu o anı görmek mümkün. “Sonrasında boya paletimde çekilmiş Türk kahvesini sulandırarak tonlarını elde ederek resimler üretmeye başladım,” ifadesini ekledi. Sanat dünyasında kahveye de yer veren Sakin Bey’in gözlerinde hala kahvenin ilk kez fırçayla buluştuğu o anı görmek mümkün. “Sonrasında boya paletimde çekilmiş Türk kahvesini sulandırarak tonlarını elde ederek resimler üretmeye başladım,” ifadesini ekledi.

Haber: Sevgi İkiz

Safranbolu'nun merhamet sembolü: Kuş Evleri

Safranbolu'da bulunan kuş evlerinin unutulmaması ve insanların bu kültürü sürdürebilmesi için çalışmalar yapan Bilal Belder, yazdığı makale ile bu merhamet sembolü olarak bilinen kuş evlerinin yok olmaması için çabılıyor.

Safranbolu, çeşitli uygarlıkları içinde bulunduran bir kültür şehri olmasıyla birlikte tarihi evleri, sokakları, çeşmeleri, camileri, köprüleri ve hanlarıyla birlikte tarih kokuyor. Bu tarihi yapının önemli unsurlarından birisi de kuş evleri. Karabük'ün Safranbolu ilçesinde 1976 yılında doğan Bilal Belder, ortaokulu ve liseyi Safranbolu'da bitirdi. Geçmişten günümüze kadar uzanan Safranbolu evlerinde, camilerinde ve köprülerinde bulunan ve dikkatle bakıldığında görülen kuş evlerinin unutulduğunu ve hayvanların yaşam alanlarının daraldığını belirten Belder, bunun önemini gelecek kuşaklara aktarmak için bir yazı kaleme aldı. Toplamda 4 ay süren ve zorlayıcı bir süreç olduğunu dile getiren Belder, yaptığı çalışmada kuş evlerinin birçok çeşidi olduğunu ve bazı kuş evlerinin restorasyon sürecinde yok olduğunu söyledi. Safranbolu'daki Eski Çarşı ve Kıranköy'de bulunan kuş evlerinden elimizde kalan kültürel

miraslarının önemini anlatmak ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için yazı ve fotoğraf arşivi ile yazdığı makale hakkında Belder ile bir söyleşi gerçekleştirdik.

Kuş evlerinin tarihçesi nedir?

Türk tarihinde kuşlar İslamiyet öncesinden bu yana uçabildikleri için Gök Tanrı'ya ulaştıklarına inanıldığını belirten Belder, sonrasında atalarımızın kuşlara merhamet göstergesi olarak kuş evleri yaptıklarını belirtti. Belder, "Çoğu araştırmacıya göre en eski kuş evi örneğinin 13. yüzyılın başında Sivas'ta bulunan İzzettin Keykavus Şifahanesi'nde olduğu biliniyor" dedi.

Kuşların ekosisteme katkısı nedir?

Her canlı gibi kuşlarında da ekosisteme katkısı olduğunu belirten Belder, "Kuşların doğaya birçok yönden katkısı bulunuyor. Birincisi bir meyveden aldığı çekirdeği başka bir yere

götürüp düşürmesi ile bitkilerin çoğalmasını sağlıyor, ikincisi ise zararlı böcekleri yiyerek doğadaki bitkilerin sağlıklı yaşamını sürdürmesini sağlıyor" dedi.

Safranbolu'daki kuş evlerinde en çok karşılaştığımız kuş türü neydi?

Safranbolu'da en çok serçeler için yapılan yuvalara rastlanıldığını belirten Belder, "Serçelerin yaşamını sürdürmesi için yapılan kuş evlerinin yırtıcı kuşlardan korunmak için yapıldığını düşünüyorum" dedi. Safranbolu Eski çarşıda bulunan İzzet Paşa Cami'sinde ve Kazdağlıoğlu Camisi'nde ağırlık kulelerinde olan güvercin yuvaları bulunuyor. Safranbolu'da bulunan kuş evleri başka şehirlerde var mı? Kuş evlerinin Türkiye'nin bir çok şehrinde bulunduğunu belirten Belder, İstanbul başta olmak üzere kuş evi örnekleri; Bursa, Amasya, Tokat, İzmir, Kayseri, Ankara, Kastamonu, Bolu gibi Anadolu'nun bir çok illerinde olduğunu dile getirdi.

Kuş evlerinin çeşitleri var mı?

Kuş evlerinin çeşitlerinden bahseden Bilal Belder, "Safranbolu evlerinde, camilerinde bulunan kuş evlerinin hepsini gözlemlediğimde görünüşlerinin farklı olduğu anlaşılabilir" dedi. Belder, Kuş evlerinin çeşitleri olarak İzzet Mehmet Paşa Camideki kesme taşlara açılan kemerli oymalı şekiller, Ulu Cami'deki kesme taş üzerine açılmış delikler, Kazdağlıoğlu Camisi'ndeki kiremitten yapılan kare ve yuvarlak şekilli yuvalar, Köprülü Mehmet Paşa Camideki kiremit ve taş kullanılarak çıkmalı yapılan yuvalar, Cinci Hamamı'nda taş ve tuğla aralarına boşluklar bırakılarak yapılan kuş evleri mevcut.

Safranbolu'da ilginizi çeken bir kuş evi var mıydı?

Belder, "Kıranköy' de bulunan yılanlı evde bir kuş evi var o çok dikkatimi çekti evin ilksahibi Rum olduğu için kuş evlerinin altına Rumca kendi ismini yazdığını

gördüm"dedi. Belder, yazıları çözebilmek için arkadaşından yardım aldığını da ekledi.

Kuş evleri yapıların hangi bölgesine yapılıyor?

Bilal Belder, "Eski insanlar özellikle kuş evlerini saçak altına yapmayı tercih ediyorlar, güneş gören yerlerine, özellikle rüzgar ve yağmur almamasına da dikkat ettiklerini ve Safranbolu'da bulunan kuş evlerinin birçoğu kuşlar için daha yaşanabilir bölge olduğundan kaynaklı güney cephesine yapılmıştır" dedi.

Kuş evleri Safranbolu'da kaç binada var?

Safranbolu'da 22 binada kuş evi örneğine rastladığını belirten Belder, 6 tanesi camilerde, 1 tanesi türbede, 1 tanesi hamamda, 1 tanesi mektepte, 1 tanesi köprüde, 3 tanesi ticarethanelerde, 9 tanesi ise ev tipi binalarda gördüğünü dile

getirdi.

A y r ı c a

Eski Çarşıdaki Eski Belediye Binası, Ticarethane Binası ve Cingıllıoğlu Sanat Galerisi Binasın da bulunan kuş evlerinin yanlış restorasyon ile günümüze gelmediğini belirtti.

Kuş evlerinin önemini günümüz insanlarına nasıl aktarabiliriz?

Kuş evlerinin insanlara gösterilmesi gerekir bunun için Turist gezilerinde turistleri kuş evlerinin bulunduğu binalara özellikle götürülmeli ve anlatılmalıdır. Belder, "Kuş evlerinin bulunduğu binalara restorasyon çalışmalarını yapan kişilere özgün haline dikkat etmeleri gerektiğini anlatmalıyız" dedi.

Haber: Tuğba Yiğit

Tarihin sessiz tanığı: Safranbolu ve Cumalıkızık kapı tokmakları

Safranbolu ve Cumalıkızık'ta bulunan kapı tokmakları, yüzyıllardır tarihe sessiz bir tanıklık yapıyor.

Kapı tokmakları, sadece bir kapıyı çalmak için değil; sesleriyle tarihe fısıldayan bir demir parçası olarak karşımıza çıkıyor. Yüzyıllardır evlerin üzerinde asılı duran kapı tokmakları, sadece bir kapıyı değil, aynı zamanda bir kültürü ve toplumsal yapıyı açıyor; o dönemin ince fikirliliğini ve estetik anlayışını gözler önüne seriyor. Türkiye'nin iki önemli tarihi bölgesi, Bursa-Cumalıkızık ve Karabük-Safranbolu'da, Osmanlı'dan kalan bu nadide eserler yaşatılmaya devam ediliyor. Taş sokaklar arasında gezerken, evlerin üzerinde asılı duran bu kapı tokmakları sessiz sedasız bir tarih anlatıcısı olarak bize yol gösteriyor. Bir medeniyetin işareti olan kapı tokmakları, sadece yapısal anlamda değil; detaylarında saklı

birçok anlamı da barındırıyor. Bu tokmaklar arasında en çok dikkat çeken sistemlerden biri Cumalıkızık ve Safranbolu'da "kadın tokmağı" ve "erkek tokmağı". Mahremiyet anlayışının oldukça önemli olduğu görülen Osmanlı'da ev sahibinin gelen misafirin kadın mı yoksa erkek mi olduğunu anlayabilmesi için kapı tokmaklarında ince veya kalın tokmaklar bulunuyor. Böylece, kapıyı açacak olan kişinin davranışları buna göre şekilleniyor. Bu da nezaketin ne kadar köklü olduğunun bir göstergesi hâline geliyor. Kapı Tokmaklarının Fonksiyonları Her tokmak, bir dönemin sosyal yaşamına, estetik anlayışına ve zanaatkâr ruhuna tanıklık ediyor. Kapı tokmaklarının zarif örnekleri

Safranbolu ve Cumalıkızık'ta bulunuyor. Osmanlı zamanında, kapı tokmaklarının motiflerinin bazılarında hayat ağacı, çiçek veya lale gibi geometrik şekiller göze çarpıyor. Bu motifler sadece süsleme amacıyla değil, aynı zamanda bereket, koruma ve iyi dilekleri temsil ediyor. Günümüze baktığımızda, kapı tokmaklarının fonksiyonları amacını yitirse de, örneklerinin hâlâ Safranbolu'da ve Cumalıkızık'ta bulunması, geçmişle kurulan bağın hâlâ devam ettiği anlamına geliyor. Safranbolu'da Bulunan Zanaatkârların Zarif İşçiliği

Kapı tokmaklarının işçiliğinin günümüze yaklaştıkça azalmaya, hatta yok olmaya başladığı görülüyor.

Cumalıkızık'ta kapı tokmaklarını üretmeye devam eden işçi bulunmuyor; fakat Karabük-Safranbolu'da, "UNESCO çilingiri" olarak bilinen Hüseyin Şahin Özdemir, demirci ustası Akif Ünal ve üç kuşak bir arada demircilik yaparak bu geleneği hâlâ nesilden nesile aktarmaya devam ediyor. Tokmakların tasarımları, belirli semboller üzerinden yapılıyor ve bu tasarımlar daha çok restore edilen saraylara veya konaklara gönderiliyor. Restore edilen kapı tokmaklarının tasarımları hiçbir şekilde değişime uğramaz ve ustalara nasıl gelirse, tasarımlar aynı şekilde yapılmaya gayret ediliyor. Tarihin mirası olan kapı tokmakları, koruma altına alınarak unutulmaya yüz

tutmuş gelenekleri bugüne taşımaya devam ediyor. Tarihi kimliğin korunmasına katkı sunan kapı tokmakları, sadece bir mimari öge değil; Osmanlı'nın estetik anlayışını ve zarafetini yansıtan bir miras olarak karşımıza çıkıyor. "Kadın ve erkek" tokmaklarıyla nezaketi simgelerken, üzerlerindeki motiflerle geçmişin inanç ve değerlerini taşıdığı görülüyor. Bu sessiz tanıklar, zanaatkârların ince işçiliğiyle kültürel mirasın yaşatılmasında etkili rol oynuyor. Günümüzde ustalar azalsa da bu gelenek hâlâ devam etmekte ve kültürel mirasın yaşatılmasınabüyükbir katkı sağlıyor. Kapı tokmakları, sessizce geçmişin izlerine dokunarak tarihsel kimliğin korunmasına hizmet ediyor.

Atın gidişiyile yiten bir meslek: Hamutçuluk

Zamanın ilerlemesiyle birçok geleneksel meslek unutulmaya yüz tutarken; bunlardan biri olan hamutçuluk, teknolojinin gölgesinde kaybolmaya başladı. At arabalarının artık neredeyse tamamen ortadan kalkması, bu mesleği icra eden ustaların sayısının da hızla azalmasına neden oldu. Bu zanaatın son temsilcilerinden biri ise Mustafa Altıoğlu.

Bir zanaatın hikâyesi: 1955'te başladı

1944 yılında Alaşehir'in Şeyh Sinan Mahallesi'nde doğan Altıoğlu, hamutçuluğu bir akrabasından öğrenerek 1955 yılında mesleğe adım attı. Küçük yaşlarda çırak olarak başladığı bu yolculukta, 1966'da askerden döndükten sonra kendi dükkânını açıp saraçlık yapmaya başladı. O günden bu yana mesleğini bırakmadan sürdüren Altıoğlu, zamanla işlerinin azalmasına rağmen mesleğine olan bağlılığını kaybetmedi. "Eskiden düğünlerimizi sanatımızla yapardık. Şimdi ne beygir kaldı ne de ona koşulan hamut" diyen

Altıoğlu, mesleğin zamanla nasıl yok olduğunu üzüntüyle dile getiriyor.

Hamut nedir?

Hamut; at arabalarına koşulan atların omuzlarına yerleştirilen, deri ve keçeden yapılan özel bir koşum takımı. Sadece bir eşya değil; el emeği, sabır ve ustalığın birleşimi. Atın omzuna tam oturacak şekilde hazırlanması gereken bu takımlar, el işçiliğiyle tek tek üretiliyor. Koyun derisi, keçi derisi, dana derisi ve kösele gibi malzemeler kullanılarak yapılan hamutlar, başlık ve paldem gibi başka parçalarla da destekleniyor. Altıoğlu, bir hamutun bir günde tamamlanabileceğini belirtiyor: "Sabah başlarsan akşam

bitir. Atın boynuna tam oturacak şekilde yapılmalı. Dikişler ve bağlantı noktaları sağlam olmalı, aksi halde hayvana zarar verir."

Motorların Gelişiyile Gelen Sessizlik Yıllarca bağlarda ve tarlalarda beygirlerin çektiği arabalar, şehre hem ses hem hareket katardı. Ancak motorlu araçların yaygınlaşmasıyla bu tablo hızla değişti. Artık ne beygir kaldı ne de onları süren arabalar. Dolayısıyla hamutlara da ihtiyaç kalmadı. Altıoğlu, "Şimdi kimseye hamut lazım değil. Millet motorlu oldu, tarlalar ise makineli... Meslek temelli bitti" dedi.

Hamutçuluğun ruhuyla yaşamak

Altıoğlu, bugünlerde dükkanında pek müşteri olmasa da işine her gün gidip geliyor. "İş olursa çalışırım, olmazsa başa giderim" diyen Altıoğlu, mesleğini bir geçim kapısından çok, bir yaşam tarzı olarak benimsediğini anlattı.

Mesleğinin zor kısmının olmadığını söyleyen Altıoğlu, çift zamanı evden kaçarak yağmurda ve çamurda sevinçle işe geldiğini belirtti. Bir Mirasın Ardından Mustafa Altıoğlu'nun çocuklarına ya da yakınlarına bu mesleği aktaramaması, aslında sadece bir iş kolunun değil bir kültürün de yok oluşu anlamına geliyor.

Zira onun anlattığına göre, hamutçuluk aileden gelen bir miras değil, öğrenilerek yaşatılmış bir değer. Fakat şimdilerde onu öğrenmek isteyen kimse de kalmamış. "Bir zamanlar başlık yapardık, badem ve boncuklu... Arabaya koşmak için paldem yapardık. Şimdi hiçbiri yok" ifadesini kullanan Altıoğlu'nun kelimelerindeki burukluk sadece işini değil, işiyle birlikte yaşanan bir dönemi de kaybetmenin hüznünü yansıttı.

Haber: Beyza Demir

Ön yargıları kırdı; Sporun gücüyle hayatı değişti

KARABÜK (TİHA) - Karabük'te yalnızca iki kadın judo antrenöründen biri olan Aseba Tuğba Dursun'un judoya olan tutkusu hayatını değiştirdi. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Beden Eğitimi öğretmenliği mezunu olan Dursun, 2005'te A Milli takımında büyükler kategorisinde ilk derecesini kazandı. Ömer Altınsoy hiperaktif bir çocukluk dönemi geçiren Dursun'un hayatına Judo'yu kazandırarak yeteneğini keşfetmesini sağladı.

Milli Takım'da 2005-2012 yılları arasında aktif olarak yer alan Dursun, 2009'da üniversite eğitimi nedeniyle spora bir süre ara verdi. 2010-2012 yıllarında İstanbul Galatasaray Judo Kulübü adına yarışarak önemli derecelere imza attı. Dünya Kupası ve Balkan üçüncülüğü bulunan Dursun, aynı zamanda Suriye ikinciliği unvanını da aldı. Ancak, sakatlıkları nedeniyle 2012'de profesyonel Judo kariyerine ara veren milli sporcu 2019'da antrenörlük yapmaya kaldığı yerden devam etti.

“BİRİNCİ BENİM, İKİNCİ DÜŞÜNSÜN”

Asena Tuğba Dursun'un hayatındaki en büyük kırılma noktası, ailesinin spora olan önyargısını yıkmasıyla başladı. Babasının “Kızlar okumaz, kızlar spor yapmaz” sözlerine rağmen yılmayan Dursun, “Spor

olmasaydı ne okurdum ne de yurtdışını görebilirdim” diyerek sporun hayatındaki dönüştürücü etkisini vurguladı. Spor, ona sadece fiziksel değil, aynı zamanda büyük bir özgüven de kazandırdı.

Ailevi zorluklar beni yıldıramadı

Karabük'e geldikten kısa bir süre sonra eşinden boşanan Dursun, bir yandan kızını büyütürken, diğer yandan Milli Takımlara katılmayı sürdürdü. Bu zorlu süreçte sporun gücüyle tek başına yaşam mücadelesi veren Dursun bugün Kadın Judo Antrenörü

olarak Karabük'te yalnız başına yaşamını sürdürüyor. Dursun: “Bir kadın olarak, elimde bir mesleğim var ve para kazanıyorum, kimseye muhtaç değilim” diyerek, sporun insanlar arasındaki sosyal bağı güçlendirdiğini ve özgüveni artıran bir etkisi olduğunu

her fırsatta dile getiriyor. Sporun sadece fiziksel değil, aynı zamanda insanın içsel gücünü de geliştirdiğini belirten Dursun, spor sayesinde kadınların kendi potansiyellerini keşfetmeleri gerektiğini de vurguladı.

Haber: Nurgül Kesen

Safranbolu'nun pencereleri: Geçmişten gelen sessiz tanıklar

KARABÜK (TİHA)- Karabük'ün UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan tarihi ilçesi Safranbolu, sadece konaklarıyla değil, bu konakların simgesi haline gelen pencereleriyle de dikkat çekiyor.

Hem estetik hem de işlevsel özellikler taşıyan bu pencereler, yüzyıllar boyunca sadece evlerin değil. Dönemin sosyal yaşamının da birer yansıması haline geldi. Mimari zarafetiyle öne çıkan Safranbolu pencereleri, sanat tarihçileri için derin anlamlar

taşıyan bir araştırma konusu haline geliyor. Safranbolu pencereleri, Osmanlı döneminin mimari estetik anlayışını yansıtıyor. Aynı zamanda o dönemin sosyal kurallarını da gözler önüne seriyor. Pencerelerdeki oyma ve kakma ahşap süslemeler, Safranbolu'nun

usta zanaatkarların el emeğini ortaya koyuyor. Pencereler dönemin estetik anlayışını yansıtan bir sanat eseri niteliği taşıyor. Bugün ise bu detaylar hem mimari hem sosyolojik açıdan koruma altına alınarak geleceğe aktarılıyor.

Safranbolu evlerindeki pencerelerin konumu ve yerleşimi neye göre belirlenmiştir?

Öncelikle Safranbolu evleri mimari açıdan bilinçli ve profesyonel bir şekilde tasarlanmıştır. Ağaçların doğru zamanda kesilmesi baktığımızda çok önemli bir unsurdur. Ağaçlar doğal yöntemlerle yüzyıllarca kurutuluyor ve ağaçların kurtulanması engelleniyor. Daha sonraki dönemlerde emprenye yöntemi bulunarak ağaçların kurtulanmasını engellemek daha da kolaylaşmıştır. Örnek verecek olursak da bir babanın çocuğu doğduktan sonra ağaçlar temin ediliyor ve evler bundan sonra inşa edilmeye başlıyor. Bir diğer unsur ise bütün evlerdeki pencerelerin konumu birbirinin güneşini kesmeyecek şekilde tasarlanmıştır. Pencereler her taraftan ışık alacak şekilde ayarlanmıştır. Aynı zamanda Safranbolu'da mahremiyet önemlidir hiçbir pencere dışarıdan içeriyi görmeyecek şekilde tasarlanır.

**"SAFRANBOLU UÇSUZ
BUCAKSIZ BİR SANAT
PLATOSU"**

Sosyal yaşama etkileri elbette vardır. Safranbolu yerlileriyle yaptığım röportajda teknolojik aletlerin olmadığı zamanlarda insanların bütün hayatı pencere kenarlarında geçtiği kanısına vardım. İnsanlar genellikle pencereden pencereye sohbet ederek vakit geçirirlerdi, dışarı çıkan çocuklar buradan takip edilir ve eve gelen misafirlerin kim olduğunu öğrenmek için pencereler kullanılırdı. Günümüzdeki diyaforon sistemleri de buradan esinlenmiştir.

Pencerelerin toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisi nedir?

Safranbolu'daki insanlar Türk geleneklerine bağlılığını hâlâ sürdürmektedir. En önemli unsurun mahremiyet olduğunu belirtmiştim. Evlerin yapım aşamasında bile hiçbir oda birbirini görmeyecek şekilde tasarlanmıştır. Eve gelen misafire hemen kapı açılmaz, pencereden kim olduğuna bakılır. Cinsiyet rollerinin üzerindeki etkisi burada başlamaktadır. Eve gelen kişinin cinsiyetine göre ev sahibi kapıyı açar. Çoğu zaman aynı evin içinde bile kadın ve erkekler karşılaşmazlar. Osmanlıdaki gibi haremlik ve selamlıkları bulunmaktadır. Yeni gelinlerin oda tasarımı diğer odalara göre farklılık gösterir. Gelinlerin bebeklerini emzirmeleri için ayrı bir bölüm bulunmaktadır. Bir odanın içerisinde bir aile rahat bir şekilde yaşayabilir. Yüklük dediğimiz bölümde ocak sistemleri ve banyoları bulunmaktadır. Bütün amaç evin mahremiyetini korumaktır.

'Kim geldi' penceresi görenleri hayrete düşürüyor bunun hakkında da bilgi alabilir miyiz?

'Kim geldi' penceresi günümüze göre uyarlandığında kamera sistemini göz önünde bulundurabiliriz. Üst kattan inmeden gelen misafirin kim olduğunu görebilmek için mükemmel bir açıyla planlanmıştır. İçerideki insanın görünmemesi amacıyla pencere kafes içine alınmıştır.

Mahremiyet konusuna gelecek olursak tüm pencerelerin tasarımlarına önem verildiği görülmektedir. Dini, sosyal ve estetik açıdan mükemmel bir şekilde planlanmıştır. Kim geldi? Penceresinin iki çeşidi bulunmaktadır.

Bunlar; yatay kafesli pencere ve çapraz kafesli pencere olmak üzere ikiye ayrılır.

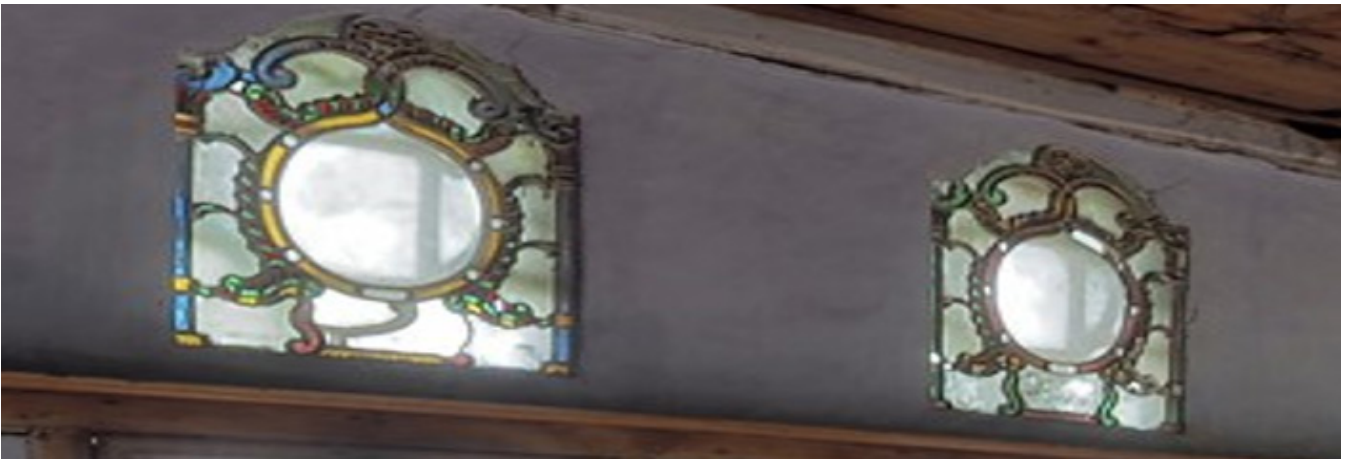
"TEPE PENCERELERİNİN SANATSAL IŞIĞI SANAYİ DEVRİMİNDEN SONRA SÖNDÜ"

Avrupa'da özellikle kiliselerde kurşun kayıtlar kullanılarak oluşturulan vitraylar, Osmanlıda alçı kayıtlar kullanılır şekilde Revzen adı altında karşımıza çıkmaktadır. Müzeyyen pencere olarak da adlandırılan tepe pencereleri köşk, kasır, yalı ve varlıklı insanların konaklarında görülen nadide örnekleridir. Pencerelerin üst kısmına yerleştirilen pencereler içli ve dışlı parçalardan oluşur

ve açılıp kapanmayan sabit pencerelerdir. Pencere kapakları kapandığı zaman gece lambası olarak kullanılır. Sanayi devrimi ve cam üretimindeki gelişmeler artık küçük renkli camlarla tepe penceresi yapmayı gereksiz bir iş haline dönüştürdü.

Osmanlı cam ustalarının bin bir zorlukla ve çok pahalıya elde edebildikleri özenli camlarla kalın duvarların içindeki

mekânları renklendiren tepe pencerelerindeki ışık artık söndü. Çünkü artık mekânlar büyük pencerelerden, geniş camlardan bol ışık alabiliyor, geceler elektrikle aydınlanıyor. Tepe bir anlamda biçim değiştirip yerlerini avizelere bırakmıştır. Gelişen teknoloji tepe pencerelerini de renkli bir anıya dönüştürdü.

Anadolu'nun nakışla harmanlanan hikayesi:

Fatma'nın dünyası

KARABÜK (TİHA) – Safranbolulu el sanatları ustası Fatma Satıcı Özçetin, tüm üretimini kendi atölyesinde yapıyor; kültürel mirasın izini sürerek geleneksel nakışı modern tasarımlarla buluşturuyor.

Safranbolu'dan tüm Dünya'ya uzanan bir hikâye

Geleneksel el sanatlarını modern dokunuşlarla buluşturan Fatma Satıcı Özçetin, Safranbolu'nun tarihi sokaklarında kendi dünyasını kurdu. Fatma'nın Dünyası adını verdiği işletmesinde, Anadolu kadınlarının asırlardır sürdürdüğü nakış geleneğini yaşıyor.

Tekstil sektöründen el sanatlarına uzanan yolculuk

1975 Safranbolu doğumlu Özçetin, ilköğrenimini Kıran Köy'de tamamladıktan sonra, Safranbolu'da ortaokul ve lise eğitimi gördü. Pamukkale Üniversitesi Moda Tasarımı Bölümü'nden mezun olduktan sonra Ramsey ve LC Waikiki gibi önemli tekstil firmalarında 12 yıla yakın profesyonel iş deneyimi kazandı. Ancak çocuklarına daha fazla vakit ayırmak için kariyerine ara verdi ve Safranbolu Tarihi Çarşısı'nda 11 yıl önce kendi dünyasını kurdu.

El emeği güzelliği: Gelenekten moderniteye

Dükkânında her şeyi kendi üreten Fatma Özçetin, çalışmalarında pamuk ipliklerle sarma tekniği, kanaviçe ve tel sarma gibi geleneksel yöntemleri tercih ettiğini belirtti. Nakış tekniklerini babaannesinin eski kara makinasından öğrenerek temelini attığı sanatı, bugün modern tasarımlarla buluşturduğunu söyledi. Özçetin, Anadolu'nun dört bir yanını gezerek eskimiş, değerli kumaşları toplayıp bu kumaşları yeni tasarımlarla hayata geri döndürdüğünü ifade etti.

Anadolu adınının sessiz hikâyesi

Kültüre olan bağlılığını vurgulayan Özçetin, "Anadolu kadını okumadan, yazmadan binlerce nakış üretti. Bugün ise her şey elimizin altındayken aynı sanatsal düzeyi yakalayamıyoruz" diyerek geleneksel el sanatlarının önemine dikkat çekti.

Rum-Türk kültür köprüsü projesi

Son dönemde Safranbolu'nun Kıran köy bölgesinde Rum kültürü ile Türk kültürü arasındaki bağları araştıran Fatma Özçetin, Rum asıllı Maria Ekmekçioğlu ile iş birliği yaparak geçmişin izlerini bugünle buluşturuyor. Mübadele öncesinde burada yaşayan Rumların bıraktığı izleri araştıran Özçetin, onların mimari ve zanaatkarlık mirasını yaşatmaya çalıştığını belirtti. "Taş işçiliğinden fırıncılık kültürüne, bayram geleneklerinden motiflere kadar birçok ortak yönümüz var. Bu kardeşliği el emeğiyle tekrar hatırlatmak istiyorum" diyen Özçetin; bir sergi, defile ve gastronomi etkinliği ile bu kültürel bağları yeniden canlandırmayı hedeflediğini belirtti.

Gençlere tavsiyeler: Bilgi ve emek şart

Gençlere tavsiyesi ise net: "Bu işi severek yapın, altyapınızı sağlam oluşturun. Sanat, sabır ve bilgi birikimi ister." Fatma Satıcı Özçetin, el emeği ve sanatı birleştiren çalışmalarıyla Safranbolu'nun ve Anadolu'nun ruhunu yaşatmaya devam ettiğini vurguladı.

Unutulmayan Osmanlı geleneği:

Diş kirası

Müslümanlar için 11 ayın sultanı olarak bilinen ve 30 gün süren Ramazan ayı çeşitli İslam ülkelerinde birçok geleneği bünyesinde barındırıyor. İftar yemekleri, sahurlar, teravih namazları başta olmak üzere pek çok gelenek Ramazan ayı için son derece önem taşıyor. Bilinen geleneklerin yanında Anadolu da az bilinen birtakım uygulamalar da mevcut. Çankırı'nın Şabanözü ilçesinde, küçük yaşlarda dedesinin özenle yaşattığı bu geleneğe şahit olan ve bu kültürel mirastan etkilenen Fatma Hanım bu geleneği devam ettirmeye kendini adanmış. Osmanlı saraylarında titizlikle uygulanan ve toplumun çeşitli kesimlerinde şekillenerek günümüze

Diş kirası geleneğini bize neyi hatırlatıyor?

Diş kirası geleneği; Osmanlı döneminde, ramazan aylarında ihtiyaç sahibi kimseleri iftar yemeğine davet ederek dişlerini ev sahibinin yemek zevkine kiraladığı için bir takım hediyeler verilerek gerçekleştiriyor Diş kirası geleneği.

ulaşmış bu geleneği Fatma Hanım bizlere özenle aktarıyor. Geçmiş ve günümüz arasında adeta köprü oluşturuyor. Amacı sadece geçmiş hatırlatmak değil; Kültürel hafızamızı diri tutmak ve yeni nesillere bu kültürel mirası aktarabilmek.

Fatih Sultan Mehmet 'in veziriazamı Mahmut Paşa'nın

düzenlediği yemeklerde pilavın içine altın koydurduğu ve yiyen kişinin bu altınlar yemek sırasında onları bulan kişinin sahip olduğu belirtiliyor, saraya giden kişiler yemekten sonra hediyeler için şükranlarını sunarlardı bu gelenek Osmanlı döneminde resmi bir nitelik kazanmış ancak bu gelenek bir güç gösterisi olarak da görülüyordu Osmanlı döneminin sonlarına doğru gelenek değişime uğramış neredeyse kaybolmaya yüz tutmuş bir gelenek haline gelmişti. Günümüzde bu geleneği Çankırı ilinde Fatma Hanım devam ettirmekte. Fatma Hanım bizlere bu geleneğin ne olduğunu anlatıyor gelin hep birlikte bu geleneği öğrenelim...

Bu geleneğin asıl amacı nedir?

Bu geleneğin asıl amacı; toplumda yardıma ihtiyacı olan kişilere bunu onların onurunu kırmadan yani onlara hissettirmeden hediyeleşme şeklinde bu yardımı yaparak bu hayırlı ayda daha çok sevap kazanmak için yapılan bir gelenek. Osmanlı zamanında bu geleneğin yapılmasının amacı aslında bir güç gösterisi olarak görülüyormuş ancak şuan tabi ki o mana da değil de daha çok sevap kazanmak için yapılıyor.

Diş kirası bir Osmanlı kültürü mü?

-Bu gelenek zaten Osmanlı döneminde yapılan bir gelenekmiş ancak bu gelenek bana dedemden miras olarak geçti diyebilirim. Ben küçükken yine bir Ramazan ayında dedem iftar ye-

meği düzenledi her yıl bu yemeklerin düzenlenmesi evimizden misafirin eksik olmaması çok hoşuma gidiyordu. Toplum olarak yardım sever ve misafirlere hoşgörülü yaklaşan bir

toplum olduğumuz için de bu geleneği sürdürmeye devam ediyor ve bu geleneğin devam ettirilmesi için çocuklarıma da bu konuda öğütler veriyorum.

Haber: Zeynep Tufan

Başta dil, tarih, edebiyat, felsefe ve sosyoloji olmak üzere sosyal bilimlerin birçok alanında araştırma yapmış ve yazılar kaleme almış bir düşünce adamıdır. Telif ettiği 12 eseri ve tercümeleriyle Türk edebiyatında önemli bir yeri olduğu kabul edilir. Sosyoloji profesörü Ümit Meriç'in babasıdır.

Eserleri

■ İnceleme

- 1964: Hint Edebiyatı
- 1967: Saint Simon İlk Sosyolog, İlk Sosyalist
- 1976: Bir Dünyanın Eşiğinde
- 1984: Işık Doğudan Gelir
- 1985: Kültürden İrfana

■ Deneme

- 1978: Mağaradakiler
- 1974: Bu Ülke (1985)
- 1974: Umrandan Uygarlığa

■ Günlük

- 1992: Jurnal I
- 1994: Jurnal II

■ Diğer Kitapları

- 1980: Kırk Ambar
- 1981: Bir Facianın Hikâyesi
- 1993: Sosyoloji Notları ve Konferanslar

■ Ödüller

- 1974: Türkiye Millî Kültür Vakfı ödülü
- 1983: Türkiye Millî Kültür Vakfı ödülü, Ankara Yazarlar Birliği Derneği'nin Yılın Yazarı ödülü
- 1981: Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Fikir Eserleri ödülü
- 2015: Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü

CEMİL MERİÇ

